

והשתא מיבעי ליה לרב פפא בחפינה, כעין מה שנסתפק לגבי קומץ:

אמר רב פפא: פשיטא לי, כי "מלא חפניו" שאמרה תורה, היינו: כדחפני אינשי; תוחב את חודם של שתי ידיו לתוך הקטורת וחופן.<sup>(34)</sup>

אבל בעי רב פפא: חפן בראשי אצבעותיו [וכדרך שנתבאר בקמיצה] — מהו? מלמטה למעלה — מהו? מן הצד — מהו?

תו מיבעי ליה לרב פפא גבי חפינה: חפן ביד זו לחוד, וביד זו לחוד, וקרבן זו אצל זו

מהו שתהיה קמיצה זו: "קמיצה כדקמצי אינשי". כלומר: האם דרך קמיצה בכך?

תו בעי רב פפא:

אם קמץ מן הצדדין [ברש"י: מן הצד], שם את גב ידו על גבי המנחה בצורה שטוחה, ודוחף את ידו תוך כדי דחיקתה במנחה, עד שהסולת נכנס בין אצבעותיו לכף ידו<sup>(33)</sup> מהו?

ומסקינן בשלשת בעיות אלו שבדרך הקמיצה: תיקון.

לצד שמאל, בדוחק או באלכסון, עד שנכנס הקמח מן הכלי לכף ידו, ולא דרך אצבעותיו; וראה עוד פירוש אחר ברש"י שם.

34. דע, כי במנחות יא א, הובאו דברי רב פפא, האומר: כי קמיצה וחפינה הוא כדקמצי או כדחפני אינשי, לאחר שנזכר שם בגמרא, כי הקמיצה והחפינה הן מעבודות קשות שבמקדש; ודעת רש"י: כי אינו ענין לזה כלל, ודבר אחר הוא, וכדפירש רש"י כאן.

אבל הרמב"ם סובר: כי רב פפא בא לומר כי הקמיצה והחפינה אינן מן העבודות אשר יש בהם קושי ושמירה מעלייתא, אלא קומץ וחופן כדרך הקומצים [ראה דבריו בפירוש המשניות לעיל בפרק ראשון].

ומתוך דברי הרמב"ם שם, מתבאר: כי הוא חולק על רש"י אף בעיקר הקושי שבעבודת החפינה; כי לדעת רש"י: לא אמרו שהחפינה היא עבודה קשה, אלא חפינה שניה שבפנים, שצריך לערות מן הכף לתוך חפניו, וכמו שכתב רש"י לעיל בעמוד זה, ובמנחות יא; אבל לדעת הרמב"ם: כל עיקר החפינה עבודה קשה היא, אם לא כדברי רב פפא.

מלא קומצו כדקמצי אינשי, פירש רש"י ז"ל צידו של אצבעותיו למטה וכו' וזו היא הקמיצה המובחרת; מיהו קמץ בדיעבד בראשי אצבעותיו וכו' מהו".

משמע, כי: "קמיצה כדקמצי אינשי" אינו אלא כפי שפירש רש"י; ומיבעיא ליה להגמרא, אם קמיצה שאינה כדרך שקמצי אינשי, אף היא מועלת בדיעבד, או לא.

ודברי רש"י נוטים לפירוש זה.

ב. לשון רש"י: ותחב אצבעותיו בסולת וקמץ "קומץ שלם" עד שמילא "כל" אורך כף ידו; כוונת רש"י להבדיל בין מה שאמרו לעיל בסוף עמוד א, כי קמיצה בראשי אצבעותיו אינה קמיצה, לבין מה שנסתפק רב פפא כאן.

ולכן פירש רש"י, כי לעיל לא מילא את כל כף ידו בקומץ אלא את ראשי אצבעותיו בלבד, ולכן אינה קמיצה מה שאין כן הכא; וראה בתוספות בד"ה קמץ.

33. נתבאר על פי משמעות רש"י כאן; אך במנחות יא א, פירש רש"י: "נתן גב ידו על הקמח והוליך ידו עד שנכנס הקמח דרך צידו לתוך ידו", כלומר: הוליך את ידו לצד ימין או